

Predhodne sestavine za eksplozive

Zoran Bučalič

Predmet urejanja

- Uredba (EU) št. 2019/1148 z dne 20.06.2019 o trženju in uporabi predhodnih sestavin za eksplozive
- Uredba določa pravila za dajanje na voljo, vnos posedovanje in uporabo snovi in zmesi, ki se lahko uporabijo za nezakonito proizvodnjo eksplozivov.

Uporaba

- Uporablja se za snovi navedene v Prilogah I. in II. Uredbe
- NE uporablja se za:
 - Izdelke, ki med proizvodnjo dobijo posebno obliko ali površino, ki bolj določa njegovo funkcijo kot njegova kemična sestava (točka 3, 3.člen Uredbe št. 1907/2006),
 - pirotehnične izdelke za komercialno uporabo (Direktiva 2013/29/EU),
 - pirotehnične izdelke za nekomercialno uporabo (oborožene sile, gasilske službe....),
 - Pirotehnična oprema, ki se uporablja v pomorstvu (Direktiva 2014/90/EU),
 - pirotehnične izdelke za uporabo v letalsko-vesoljski industriji,
 - vžigalne kapice za igrače,
 - zdravila – na podlagi zdravniškega recepta.

Priloga I.

- Omejene predhodne sestavine za eksplozive:
 - Dušikova kislina (10%),
 - Vodikov peroksid (12%),
 - Žveplova kislina (15%),
 - Nitrometan (16%),
 - Amonijev nitrat (16% dušika iz amonijevega nitrata),
 - Kalijev klorat in perklorat, natrijev klorat in perklorat (40%).

Priloga II.

- Seznam iz priloge II. vsebuje snovi, ki sicer niso omejene, vendar predstavljajo določeno tveganje:
 - Heksamin,
 - Aceton
 - Kalijev nitrat,
 - Natrijev nitrat,
 - Kalcijski nitrat,
 - Kalcijski amonijev nitrat,
 - Magnezij, prah,
 - Magnezijev nitrat heksahidrat,
 - Aluminij, prah

Pojmi

- Sumljiva transakcija; transakcija za katero se sumi, da se lahko nezakonito proizvede eksploziv.
- Splošni uporabnik; fizična ali pravna oseba, ki deluje z namenom, ki ni povezana z njeno osnovno dejavnostjo.
- Poklicni uporabnik; vsak, ki lahko dokaže da potrebuje omejeno predhodno sestavino za svojo dejavnost.
- Omejena predhodna sestavina; snov iz Priloge I. v koncentraciji, ki je višja od navedene v 2. stolpcu.

Splošni uporabnik

- Splošnim uporabnikom ni dovoljeno pridobivanje, vnašanje, posest ali uporaba predhodnih sestavin za eksplozive v koncentracijah, ki presegajo določene mejne vrednosti v Prilogi I Uredbe.
- Uredba uvaja širšo omejitev, saj med »splošne uporabnike« prišteva tudi gospodarske subjekte, ki predhodnih sestavin ne uporabljajo za namene, povezane z njihovo specifično trgovsko, poslovno ali poklicno dejavnostjo.

Poklicni uporabnik

- Poklicni uporabniki, ki omejene snovi (konc. višja od navedene v Prilogi I.) uporabljajo pri opravljanju svoje poklicne dejavnosti, lahko do njih dostopajo.
- Ob vsaki transakciji dokazati svojo identiteto, trgovsko, poslovno ali poklicno dejavnost in namen uporabe omejenih predhodnih sestavin.
- Zaradi preverjanja mora poklicni uporabnik ali drug gospodarski subjekt podpisati izjavo (Priloga IV).

Gospodarski subjekti

- Uredba gospodarskim subjektom, ki predhodne sestavine prodajajo:
 - zaposleni, ki sodelujejo pri prodaji predhodnih sestavin za eksplozive, morajo biti seznanjeni in usposobljeni za ustrezno obravnavo teh snovi in strank, ki jim jih prodajajo.
- Zaradi preverjanja namena uporabe omejene predhodne sestavine za eksplozive lahko gospodarski subjekt zahteva podatke o prejemniku in predvideni uporabi.
- Če obstajajo utemeljeni razlogi za dvom glede legitimnosti namena uporabe lahko gospodarski subjekt transakcijo zavrne.

Gospodarski subjekti in poklicni uporabniki

- Gospodarski subjekti in poklicni uporabniki morajo pristojnemu organu poročati o sumljivih transakcijah, izginotjih in tatvinah snovi s seznama v prilogah I in II.
- Gospodarski subjekt, ki dajejo na voljo predhodno sestavino za eksplozive drugemu gospodarskemu subjektu, slednjega obvesti o omejitvah za splošne uporabnike, navedene v Prilogi I. uredbe.
- Gospodarski subjekti vodijo evidence o dajanju predhodnih sestavin za eksplozive na voljo drugemu gospodarskemu subjektu ali poklicnemu uporabniku 18 mesecev od datuma transakcije.

Prijava sumljivih transakcij

- Kadar obstaja vtis negotovosti glede uporabe omejenih kemikalij,
- obstaja vtis, da stranka ni seznanjena ali ne zna razložiti namena uporabe
- količine ali koncentracije, ki so za legitimno uporabo neobičajne,
- ni predloženo dokazilo o identiteti ali prebivališču ali statusu poklicnega uporabnika ali gospodarskega subjekta,
- neobičajna metoda plačila.

Kontaktna točka za prijavo

- Vsaka članica EU vzpostavi kontaktno točko za prijavo:
 - Telefonska številka – javno objavljena
 - Elektronski naslov za prijavo
- Kontakti na voljo 24 ur vse dni v tednu

Roki za prijavo sumljivih transakcij

- Gospodarski subjekti morajo prijaviti v roku 24 ur:
 - Sumljivo transakcijo ali poskus sumljive transakcij
 - Večje izginotje ali tatvino (oceniti kdaj gre za večjo količino)
- Splošni uporabniki morajo prijaviti v roku 24 ur:
 - Večje izginotje ali tatvino (oceniti kdaj gre za večjo količino)

Dodatni ukrepi

- Država lahko dodatno omeji ali prepove dajanje na voljo, vnos, posedovanje in uporabo določenih snovi:
 - Če ni v prilogah I: in II. In obstaja sum na nezakonito proizvodnjo eksplozivov,
 - Če so konc. nižje od omejenih v prilogi I. in obstaja sum na nezakonito proizvodnjo eksplozivov,
 - Če država upravičeno meni, da bi bilo potrebno omejiti tudi snovi iz priloge II.
- Država mora obvestiti Komisijo in druge članice EU

Obveznosti države

- Obveščanje komisije o:
 - Prijavi sumljivih transakcij
 - Dejavnosti ozaveščanja
 - Inšpekcijskih pregledih v zvezi s predhodnimi sestavinami za eksplozive

V pripravi Uredba o izvajanju Uredbe (EU) št. 2019/1148

- Pristojna organa za izvajanje uredbe:
 - URSK
 - Policija
- Kontaktna točka za prijavo sumljivih transakcij, izginotij in tatvin:
 - Policija (telefonska številka in elektronski naslov)

Nadzor - URSK

- URSK izvaja nadzor nad:
 - Dobavo in omejitvami pri dobavi predhodnih sestavin za eksplozive,
 - Obveščanjem gospodarskih subjektov v dobavni verigi,
 - Usposabljanjem in ozaveščanjem osebja, ki sodeluje pri prodaji,
 - Posedovanjem in uporabo omejenih predhodnih sestavin za eksplozive pri splošnih uporabnikih – pravnih osebah.

Nadzor

- Nadzor nad vnosom predhodnih sestavin za eksplozive v RS v skladu s pooblastili izvajata Policija in Finančna uprava Republike Slovenije
- Nadzor nad posedovanjem in uporabo predhodnih sestavin za eksplozive pri splošnih uporabnikih – posameznikih izvaja Policija.

Hvala za pozornost